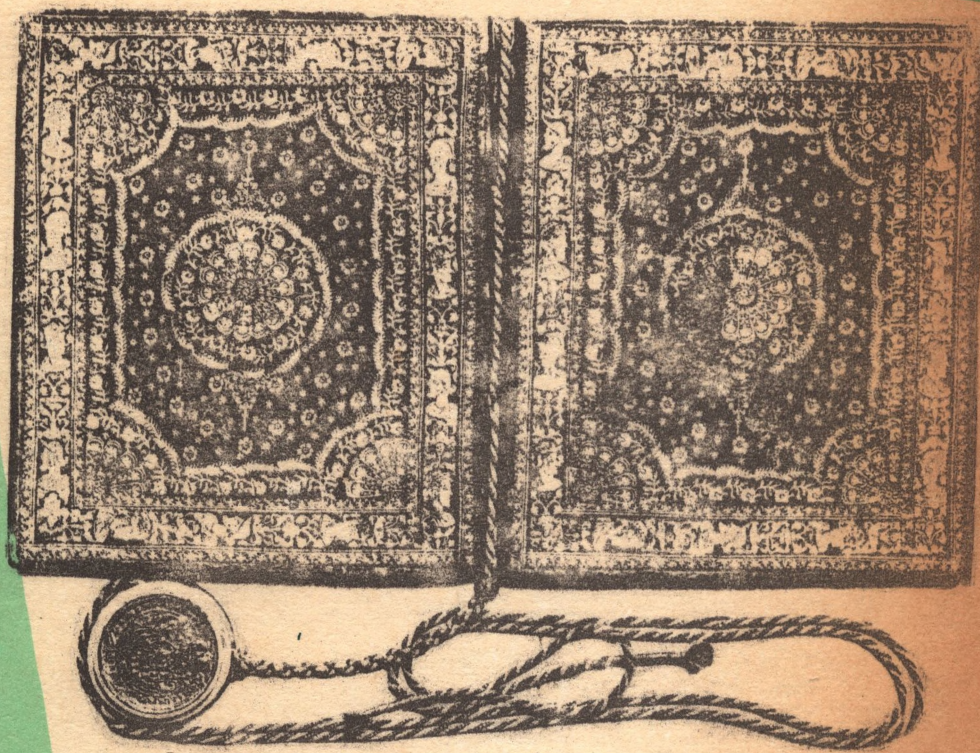

OSZK HIRADÓ

XIV. ÉVFOLYAM 1-2. SZÁM
1971. JANUÁR-FEBRUÁR

OSZK
KÖNYVTÁRSÁG
SZAKKÖNYVTÁRSÁG

12

TARTALOM

- 1 FERENCZY ENDRÉNÉ: A harmadik országos könyvtáros konferencia
MUNKÁNKRÓL, KÉRDÉSEINKRŐL
- 4 SOMKUTI GABRIELLA: Krónika
- 7 SOLTÉSZ ZOLTÁNNÉ: A Régi Nyomtatványok Tárának jelentősebb új szerseményei
- 10 Magyar vonatkozású új külföldi szerseményeinkből
- 11 Kiadványaink
TÁJÉKOZÓDÁS
- 13 JESSZENSZKY GÉZA: A berlini Staatsbibliothek szakreferenci rendszeréről
- 16 KEMÉNY G. GÁBOR: Az újvidéki Hungarológiai Intézetéről
- 19 KOVÁCS ILONA: Szakirodalmi tallóság
- 20 Hírek innen-onnan
KÖNYVTÁRUNK ÉLETÉRŐL
- 22 [A szakszervezeti vezetőségválasztásról]
- 23 DÉRER MIKLÓS: [A KISZ-szervezet munkájáról]
PAPP ANDRÁS: Múteremlátogatás
- 25 "Edzőtáborban a kamarakórus - v. j.
- 26 A Mikrofilmtár KISZ-fiataljainak felajánlása
- 27 KELECSÉNYI GÁBOR: "Országos Szechangi Konguter"
- 28 Szakszervezeti hírek

A borítófedélen:

Erdélyi kötés 1675-ből. I. Apafi Mihálytól származó kéziratos adománylevél.

OSZK HIRADÓ

Az Országos Széchényi Könyvtár pártsszervezetének és szakszervezetének lapja.

XIV. ÉVFOLYAM 1-2. SZÁM
1971. JANUÁR-FEBRUÁR

Főszerkesztő:

Horváth Viktor

Szerkesztő bizottság:

Faragó Lászlóné
Ferenosy Endréné
Gyulai Árpád
Isslai Zoltán
Jesszenszky Géza
Kovács Ilona
Somkuti Gabriella
Vásárhelyi Judit
Wix Györgyné

A szerkesztőség címe:

Budapest, VIII.,
Pollack Mihály tér 10.

A kiadásért az OSzK Szakszervezeti Bizottságának titkára felelős.

Készült az OSzK házi sokszorosító üzemében. Budapest, V.,
Guszev u.1. F.v. Müller Jánosné.

A HARMADIK
ORSZÁGOS KÖNYVTÁRÜGYI KONFERENCIA

Tizenöt évvel a II. Országos Könyvtárügyi Konferencia után, 1970 decemberében ült össze harmadizben a magyar könyvtárosok és a könyvtárüggyel kapcsolatban álló állami és társadalmi szervek mintegy 300 képviselője, hogy megvitassa az 1955 óta eltelt időszak könyvtárügyi fejlődését, problémáit és utat keressen a további célkitűzések megvalósításához. Az elmúlt 15 esztendő a magyar könyvtárügy területén lényeges átalakulást és fejlődést jelentett, melynek fő mozzanatait - a Konferencia tézisei alapján - így foglalhatnánk össze:

- Az 1956-os könyvtári törvény, mint alapvető jogszabály megteremtette a könyvtárügy felépítésének rendszerét és meghatározta az egyes könyvtártípusok feladatait.
- Kialakultak a könyvtárosképzés különböző szintű formái, biztosítva ezzel a mennyiségileg és minőségileg megnövekedett könyvtári feladatok magasabb szintű ellátásának feltételeit.
- Az 1956-ban megalakult Szabó Ervin Kör - jelenleg a Magyar Könyvtárosok Egyesülete - megteremtette a könyvtárosok együttműködésének lehetőségeit.
- A könyvtári szolgáltatások minőségének növekedését és differenciálódását tükrözik a szakirodalmi tájékoztatás és az összefüggő bibliográfiai rendszerek kiépülő új formái.
- A könyvtárépítési és korszerűsítési program eredményei, ha kezdeti lépésként is, de biztató ígéretet jelentenek a jövőre az e téren mutatkozó legégetőbb problémák megoldásában.

Az elért eredmények tették lehetővé a Konferencia résztvevői számára, hogy a kialakult helyzet értékeléséből kiindulva most már részletkérdéseiben foglalkozzanak a legszembetűnőbb hiányosságok felszámolásának lehetőségeivel és a további fejlődés kívánt irányának megjelölésével.

A háromnapos tanácskozást többhónapos előkészítő munka előzte meg, amely tematikusan felosztott szekcióülések keretében folyt. E szekciók vitatták meg a könyvtár közművelődési szerepének alakulását, a közép- és felsőfoku oktatásban nyújtott segítségét, információs tevékenységének a tudomány és a termelés szolgálatába állítását, a könyvtárosok képzésének és továbbképzésének kérdéseit, valamint a könyvtárak együttműködésében kialakítandó központi szolgáltatások rendszerét.

Valamennyi szekció referátumai érintettek olyan kérdéseket, amelyek az OSzK funkcióival és munkatársainak helyzetével is kapcsolatban állanak. Ezek közül a leglényegesebbeket emeljük ki:

1. A társadalomtudományi szakkönyvtárak szolgáltatásainak speciális problémái. "E tekintetben bizonyos különbség alakult ki az ipari termelési, kutatási, fejlesztési és tervező, illetve a társadalomtudományi területeken működő szakkönyvtárak között. Az utóbbiak tevékenységére egyelőre a hagyományos szolgáltatás a jellemző." (Tézisek.) A passzív tájékoztatási formákat (az olvasók és kutatók igényeit megváró és nem azok elébemenő kielégítését) jelentős "hagyományos" szolgáltatások továbbfejlesztésének, aktivizálásának mikéntje több, főként társadalomtudományi intézeti és egyetemi könyvtáros hosszászlásának tárgya volt. A műszaki-természettudományos területtől eltérő jellegű és mértékű információs igény felmérése és az a kérdés, hogy milyen formában hasznosíthatók az itt nyújtott aktív szolgáltatások - a magyar irodalom- és történettudomány területén szakkönyvtári funkciókat ellátni kívánó OSzK-nak is megoldásra váró problémája.

2. A "kooperációs körök" kimunkálásának szempontjai. A 131/1968. MM sz. utasítás alapján létrehozott "kooperációs körök" jelentősége az állománygyarapítás területén abban áll, hogy valamennyi tudományág vonatkozásában, lehetőleg hézagtalanul, de a felesleges példánytöbbszörözést kiküszöbölve országosan biztosítsa a könyvtárak dokumentumbázisát. Ez a szempont még sok esetben a "helyi" érdekek védelmével találja magát szemben, megvalósítása a vezetésre kijelölt nagykönyvtárak szerepének erősítését igényli. Bár az előkészítő referátumok és a tézisek foglalkoztak a kérdés felvetésével, a konferencia résztvevői sajnálatos módon nem tértek ki az eddigi tapasztalatok értékelésére és a továbbfejlesztés lehetőségeire.

3. A külföldi könyvbeszerzések mechanizmusának korszerűsítése felvetette a nagykönyvtárak saját könyv- és folyóiratimport-jogának esetleges biztosítását.

4. A helyhiány és az új könyvtárépületek égető szükséglete szinte valamennyi könyvtártípus vonatkozásában jelentkezett, de nagyságrendben és jelentőségben az első helyet foglalta el dr. Sebestyén Géza főigazgatóhelyettes felszólalása, melyben rámutatott, hogy a nemzeti könyvtár új otthonának késlekedése nem csupán egyetlen intézmény ügye, hanem - éppen az OSzK országos könyvtári funkcióinak ellátása szempontjából - az egész magyar könyvtárügy további fejlődésére bénító hatással lehet. Reméljük, hogy a Művelődésügyi Minisztérium és a magyar könyvtáros társadalom képviselői előtt elhangzott "segélykiáltás" nem marad pusztába kiáltott szó!

5. A szakemberellátás és a könyvtári bérezési lehetőségek javítását a Konferencia egymással összefüggő kérdés csoportban vetette fel. Éppen a kiépülő szakkönyvtári szolgáltatások és a szakirodalmi tájékoztatás biztosítása növeli azoknak a szaktudományi, de egyben könyvtárosi ismeretekkel is rendelkező munkatársaknak a szükségességét, akiknek a megszerzése és meg-

tartása viszont - más intézmények vonzerejével szemben - szinte valamennyi könyvtárban nehézséget jelent. A sokak által felvetett minőségemelési igény könyvtárunktól sem idegen probléma, de előfeltételei: a magasabb szintű bér, valamint a továbbképzés és önképzés lehetőségeinek biztosítása még megoldásra várnak.

6. Az általános jellegű Központi szolgáltatások továbbfejlesztésének kérdései (melyeknek előzetes szekciómunkálatai dr. Sebestyén Géza vezetésével folytak) a legtöbb területen az OSZK-hoz kapcsolódnak. A magyar nemzeti bibliográfia rendszerének további építése, a nemzetközi csere szervezetének korszerűsítése, a helyhiányt enyhítő tárolókönyvtár/ak/ kérdésének felvetése, a központi katalógusba való könyvbejelentés rendeleti uton történő szabályozása, a könyvtárközi kölcsönzés problémáinak rendezése, a KMK feladatkörének elemzése - valamennyi problémát részletekbe menő írásos referátum dolgozta fel. Annál inkább hiányolhattuk, hogy a Konferencián aránylag kevés szó esett ezekről, a viták és javaslatok a szekcióülés keretén belül maradtak.

A háromnapos tanácskozás eredményeit összefoglaló "Ajánlások" végleges szövegét a megválasztott bizottság utólag, a hozzászólások felhasználásával állítja össze és juttatja el a résztvevőkhöz. De az "Ajánlások" általános, összefoglaló, elvi megállapításain túl a kisebb horderejű, gyakorlati vagy oszák egy-egy könyvtártípust érintő részletek kérdések felvetése és megvitatása is nagymértékben hozzájárult a Konferencia eredményességéhez. És a hozzászólások, viták, javaslatok mellett nem hagyhatjuk említés nélkül a tanácskozás másik jelentőségét sem: a közös munka és a közös programok lehetőséget teremtettek a vidéki és budapesti, közművelődési és tudományos, általános és szakkönyvtárosok számára, hogy egymás problémáit megismerve, tapasztalataikat ki-
oszerélve a könyvtárak közti együttműködés személyi kapcsolatait is megteremt-
sék. Ezért pedig minden elismerés és köszönet megilleti a Konferencia rendezőbizottságát (melyben az OSZK munkatársai is részt vállaltak) az ügyhöz méltó, színvonalas és nagyon jól sikerült szervezőmunkáért.

FERENCZY ENDRÉNÉ

MUNKÁNKRÓL KÉRDÉSEINKRÓL

KRÓNIKA

Az 1970-es év utolsó főosztályvezetői értekezlete dec. 18-án zajlott le. Az értekezleten Óvári Sándor főosztályvezető az V. Főosztály helyzetéről, Soltész András gazdasági igazgató az 1971. évi költségvetésről adott tájékoztatást. A Személyzeti Osztály, a Gazdasági Hivatal és az Igazgatási Osztály közös előterjesztésében tárgyalták meg és fogadták el az Igazgatási Osztály ügyköréből kiiktatásra kerülő adminisztratív feladatok úgymenetére vonatkozó javaslatot. (Az új úgymenetet hireink között ismertetjük.)

Januárban két ízben ült össze a könyvtár vezető testülete. A 21-i főosztályvezetői értekezlet a könyvtár szervezeti kérdéseivel, az 1971. évi egyezményen kívüli kiküldetésekkel, illetve fogadásokkal és a Kézirattár létszám-problémáival foglalkozott. A szervezeti kérdések tekintetében határozat született arról, hogy e tárgyban tanulmányt kell készíteni, mely a nemzetközi irodalomra támaszkodva, a könyvtár távlati fejlesztését és a vári épületet is figyelembevéve, hosszú távra dolgozza ki a nemzeti könyvtár szervezeti felépítésének modelljét. A vári felkészülési terveknek megfelelően meg kell kezdeni a Hirlaptár funkciók szerinti decentralizálását és ezt még ebben az évben végre kell hajtani. A Kézirattár létszámát - mivel a megfelelő fejlesztés itt az elmúlt időszak rekonstrukciós és egyéb feladatai miatt elmaradt - egy fővel megerősítették. A 28-i Vezetői Tanács értekezlet a könyvtár 1970. évi munkatervét tárgyalta meg és azt - kisebb módosításokkal jóváhagyta.

Február 11-én főosztályvezetői értekezlet hagyta jóvá az értekezletek 1971-es programját, valamint a szélesebbkörű megvitatást igénylő szakmai értekezletek témáit. Ugyanezen a napon tartott szakmai értekezlet a szakreferatura kérdéseit vitatta meg.

Az értekezleten az az egységes állásfoglalás alakult ki, hogy a nemzeti könyvtárban szükség van szakemberek foglalkoztatására és a könyvtári munka számos területén a szaktudományi igényességnek hangsúlyozottabban kell teret biztosítani. Ennek az elvnek megvalósítására azonban csak fokozatos, a reális adottságokat és szükségleteket figyelembevéve kerülhet sor. Első lépésként differenciáltan meg kell határozni azokat a tudományterületeket, ahol a

szakemberek működésére szükség van és számba kell venni a könyvtárban jelenleg foglalkoztatott szakembereket.

Január és részben február folyamán lezajlottak az egyes osztályok szakos évi munkaértekezletei, ahol a vezetők beszámoltak az elmúlt évről és ismertették az 1971. évi munkatervet. A lezajlott értekezletek a dolgozók fokozott aktivitásáról tanuskodtak. Számos olyan észrevétel és javaslat hangzott el, melyeket mind osztályvezetőknek, mind a könyvtár felsőbb vezetésének fontolóra kell vennie.

SOMKUTI GABRIELLA

SZEMÉLYI HIREK ÉS VÁLTOZÁSOK

Új munkatársak: Balassa Jenőné műsz.ügyint.II./Gazdasági Hivatal, Chapó Márkné kisegítő IV./Gazdasági Hivatal, Csajkovits Józsefné könyvtáros II./Gyarapítási Osztály, Farkas Lászlóné könyvtáros I./KMK, Fenyősy Antónia könyvtáros II./OGyJ szerk., Futala Tiborné csoportvezető/Mikrofilm Osztály, Gál Juliánna könyvtáros II./Bibl.Osztály, Horváth Miklósné fényképész szakmunkás/Mikrofilm Osztály, Karakas Péterné könyvtáros I./Gyarapítási Osztály, Kelemen N. Miklós műsz.ügyint.II./Mikrofilm Osztály, Kocsy Lászlóné könyvtáros II./Hírlaptár, Kovács B. Istvánné előadó/Gazdasági Hivatal, Mirki Erzsébet könyvkötő szakmunkás/Hírlapköltészet, Misley Judit könyvtáros II./OGyJ szerk., Molnár Csabáné könyvkötő szakmunkás/Hírlapköltészet, Nagy Ildikó könyvtáros I./Olvasószolgálat, Neppel Ferencné könyvkötő szakmunkás/Restauráló Laboratórium, Salamon Józsefné tud. főmunkatárs/Bibl. Osztály, Samarlay-Leölkes Katalin könyvtáros II./Bibl. Osztály, Stella Györgyi könyvtáros I./OGyJ szerk., Szabó Ferenc könyvtári raktáros/Hírlaptár, Szecsei Gáborné könyvkötő szakmunkás/Hírlapköltészet, Timár Péter könyvtári raktáros/Hírlaptár, Vas Sándor könyvtári raktáros/Hírlaptár.

Eltávoztak könyvtárunkból: Drapos Lidia kisegítő II./felmondott, munkaviszonya megszűnt, Fallier Erika könyvtáros I./áth. Kereskedelmi Minőségellenőrző Intézet, Horváth Katalin könyvtáros II./áth. IX.ker.Ingatlankezelő Vállalat, Lukács Istvánné kisegítő IV./nyugd., Maillot Györgyné könyvtáros II./munkaviszonya megszűnt, Nagy Imréné könyvtáros I./felmondott, munkaviszonya megszűnt, Pozsony Endréné könyvtáros I./nyugd., Somogyi Anna főkönyvtáros/áth. OMKDK, Székely Sándorné kisegítő IV./nyugd., Szili Rezső főkönyvtáros/felmondott, munkaviszonya megszűnt, Tóth Zoltánné főkönyvtáros/áth. Állami Gorkij Könyvtár.

Átsorolások: Zágonyi Ilona könyvtári csoportvezető, egyidejűleg megbízást nyert a szolgálati betűrendes katalógus szerkesztői csoportjának vezetésére.

Áthelyezések: Nagy Péter könyvtáros II./KMK, Néray Judit könyvtáros I./Bibl.Osztály.

(Lezártuk: 71.02.10.)

KÜLFÖLDI KAPCSOLATAINK

OSZK

Herman Liebaers, a Belga Nemzeti Könyvtár igazgatója, az IFLA elnöke, novemberi magyarországi tartózkodása alatt könyvtárunkat is felkereste.

November folyamán Klaus Desbarats, a freiburgi Stadtarchiv Restauráló Laboratóriumának vezetője, decemberben Pavao Zelenka, a zágrábi Egyetemi Könyvtár osztályvezetője tettek látogatást a Restauráló Laboratóriumban.

1970-ben könyvtárunkat 279 külföldi kutató és 107 látogató kereste fel. Csoportos látogatások során további 242 külföldi vendéget fogadtunk.

Dr. Pajkossy György, az I. Főosztály vezetője november-decemberben egyhónapos tanulmányuton volt Olaszországban. Elsősorban a római és firenzei nemzeti könyvtárakban folytatott tárgyalásokat az olasz-magyar könyvtári kapcsolatok bővítése érdekében.

Januárban dr. Busa Margit, a Hirlaptár csoportvezetője az MTA ösztöndíjával 3 hetet töltött Romániában. Több erdélyi könyvtárban kiegészítéseket végzett a régi magyar hirlapirodalomról készülő bibliográfiájához.

Az elmúlt év során könyvtárunk munkatársai szocialista országokba 20 alkalommal, kapitalista országokba 11 alkalommal utaztak ki hivatalos támogatással.

KMK

Eva Schulz, az NSzEP Társadalomtudományi Intézetének osztályvezetője az MSzMP Társadalomtudományi Intézete vendégeként 1970. november elején két ízben tanulmányi látogatást tett Központunkban.

Helena Kolarowa, a pozsonyi Kulturális Minisztérium könyvtári inspektora december elején két alkalommal tanulmányozta a KMK munkáját.

Gassler Rudolf, a prágai Népművelési Intézet osztályvezetője a Népművelési Intézet vendégeként december 12-én tapasztalatcsere céljából kereste fel tájékoztatási osztályunkat.

Az európai szocialista országok IV. Nemzetközi Könyvtárépítési, Berendezési és Felszerelési Konferenciáját 1970. XII. 7-14. között mint a Koordinációs Központ Irodája, a MÉDOSZ székházában megszerveztük.

Prof. Gheorghe Popescu, a Román Állami Kulturális és Művészeti Bizottság főinspektora, az NKF vendégeként december 15-24. között tanulmányozta a magyar általános könyvtárakat.

Sziriai arab könyvtárosok az UNESCO vendégeiként december 16. és 23. között ellátogattak néhány budapesti és vidéki művelődési otthonba és könyvtárba.

Urbán László november 9-12-ig Berlinben könyvtárstatisztikai konferencián vett részt.

Fogarassy Miklós nov. 10-től dec. 10-ig 30 napos tanulmányutat tett Lengyelországban a kulturális munkaterv 31. pontja alapján.

Vargha Balázs november folyamán a vajdasági gyermekkönyvtárak konferenciáján vett részt. December első napjaiban Virágos Péternével Pozsonyban a Városi Könyvtár által rendezett tanácskozáson vett részt, majd a Komenszky Egyetem könyvtáros tanszékének meghívására a gyermekkönyvtárak problémáiról tartott szemináriumot.

Dr. Tombor Tibor a nyugatnémet könyvtárosok nemzetközi kapcsolatait ápoló szervének vendégeként nov.16-tól dec.5-ig a Német Szövetségi Köztársaságban volt tanulmányuton.

Sallai István főosztályvezető január 26-án és 27-én Bratislavában a Tátralomnicon rendezett nemzetközi értekezlet határozata végrehajtásának kérdéseiről tanácskozott a Matica Slovenska módszertani osztályának és a Szlovák Kulturális Minisztérium könyvtári osztályának vezetőivel.

Sonnenvend Péter tud.munkatárs január 13-tól 29-ig látogatást tett a Szovjetunió Tudományos Akadémiájának Tudományos Tájékoztatási Intézetében és a Társadalomtudományi Alapkönyvtárában.

KÖZLEMÉNYEK

1971. január 1-től az Igazgatási Osztálytól a Személyzeti Osztály vette át a munkaviszonnyal kapcsolatos ügyek iktatását és az iratok kiadását. (Ideiglenes és állandó alkalmazás, munkaviszony megszűnése, átsorolás, béremelés stb.) A rendkívüli fizetések és a fizetés nélküli szabadságok intézése a jövőben szintén a Személyzeti Osztály ügykörébe tartozik. Az engedélyt ezekre továbbra is a Főigazgató adja meg, a kéréseket a Személyzeti Vezetőhöz kell benyújtani.

Dr. Haraszthy Gyula főosztályvezető elnökletével megalakult a Hungarica Koordinációs Bizottság. A bizottság titkára Salamon Józsefné tud.munkatárs, a Bibliográfiai Osztály Hungarica-állomásának vezetője, tagjai: dr. Fajosek Magda osztályvezető, Fügedi Péterné osztályvezető, dr. Kemény G. Gábor tud. főmunkatárs, dr. Németh Mária osztályvezető, Petrovay Istvánné csoportvezető, Somkuti Gabriella osztályvezető, dr. Szentmihályi János, a "Hungarica" külföldi folyóiratszemle szerkesztője és dr. Wix Györgyné osztályvezetőhelyettes

A RÉGI NYOMTATVÁNYOK TÁRÁNAK JELENTŐSEBB ÚJ SZERZEMÉNYEI

A muzeális értékű nyomtatványok, köztük elsősorban a magyar vagy magyar vonatkozású könyvritkaságok megszerzése a nemzeti könyvtárat alapító Széchényi Ferentől kezdve számos magyar könyvgyűjtőt vonzott. RMK-gyűjteményünkben szinte váltakozva sorakoznak egymás mellett a Széchényi, Horvát István, Jankovich, Todoreshku-gyűjteményből származó kötetek s ezek együttesébe olvadnak be a "kisebb gyűjtők" egykori könyvtárából származó RMK-művek.

E kitűnő magángyűjtemények egyesítésével és a Széchényi Könyvtár mindmáig szisztematikus hungarica-gyűjtésével magyarázható, hogy mai gyarapítási munkánk gyakran negatív eredménnyel jár. Sok vételi ajánlat mellett sem könnyű ma már Könyvtárunkban meg nem lévő, értékes RMK-művet vásárolni. Annál örvendetesebb, hogy szinte minden évben mégis jelentős ritkaságokkal, elsőrangú RMK-művekkel gyarapodik állományunk.

Az 1970. év legjelentősebb RMK új szerzeményei azonban más szempontból is figyelmet érdemelnek. Tulajdonosuk, Zsámár József, az ÉVM Iparterv irányító tervező mérnöke, önként ajánlotta fel ritka becsű köteteit a nemzeti könyvtárnak s kezdeményezésünkre sem volt hajlandó azokért pénzbeli ellenértéket elfogadni. Pedig nem őseitől örökölte könyvtárát, hanem 1949-től fizetéséből apránként vásárolta köteteit, alakította ki gondosan őrzött, ma már védetté nyilvánított gyűjteményét. Ezért is emlékezünk meg első helyen az általa megőrzött s a nemzeti könyvtárnak - végül is csereképpen - átengedett ritkaságokról.

Egyik kötete, a XVII. századi magyar vámjogszabályokat közreadó Vectigal regium reformatum (Nagyszombat, 1674, RMK. II.1348a), eddig teljesen ismeretlen volt. Korábbi magyar vámjogszabálygyűjtemény is csak egy jelent meg előtte, az 1612-ben Pozsonyban kinyomtatott Vectigal regium (RMK.II.349). A most megszerzett nyomtatvány ennek bővített kiadása; a Vectigal regium 20 levele helyett 41 levél terjedelmű. Igen szép és tiszta példány, megsárgult, eredeti pergamenkötésben. A címlapra írt possessor-bejegyzés szerint 1674-ben Kubovich Mihály tulajdona volt a ma egyetlen példányban ismert Vectigal regium reformatum.

A Zsámár-gyűjteményből származó másik kötet sem kisebb érték. Két ritka művet foglal magában. Az első nyomtatvány I. Rákóczi György erdélyi fejedelem György fiához intézett Instructio-jának 1638. évi gyulafehérvári kiadása (RMK.II.522), amely Könyvtárunkban ugyan már egy példányban megvolt, de ritka RMK. Ezzel egybekötve maradt fenn J. H. Alsted Schola triumphata című munkája (Gyulafehérvár, 1638. RMK.II.523), a protestáns iskoladramák Magyarországon meglehetősen ritka emléke. A gyulafehérvári kollégium tanárának meghívott Alsted Schola triumphata-ja is a fejedelmi családhoz kapcsolódik. Szövegét ugyanis a gyulafehérvári kollégium nyilvános iskolai előadásán I. Rákóczi György fejedelem fiainak közreműködésével adták elő. A Schola triumphata becses könyvritkaság; eddig egyetlen hazai példányáról volt tudomásunk a budapesti Ráday Könyvtárban. Erdélyi gyűjteményekben maradt fenn még néhány példánya. A most megszerzett kötetet 1638.május 14-én ajándékozta Canisius B.Mihály Váczi Miklós nagyszombati tanácsosnak. Később a Khuen-Hédervári családé lehetett. Első kötéstábláján "Ex libris Bibliothecae Hedervarianae" köriratu könyvtárjegy utal erre, hátsó tábláján Zsámár József nyomtatott ex-librise. A kötet finom diszítésű, egykoru bőrkötése és a közös proveniencia miatt kár lett volna két kolligátumát szétválasztani. Ezért I. Rákóczi György Instructio-jából inkább saját régi példányunkat engedjük át, több - a Könyvelosztó anyagából kiválogatott - olyan régi magyar nyomtatvánnyal, amely méltóképpen egészítette ki Zsámár József gyűjteményét.

Jeles hadtörténeti emlék a II. Rákóczi Ferenc által jóváhagyott katonai szabályokat tartalmazó, 1706-ban megjelent nagyszombati nyomtatvány: Az Magyar Vitézlő Rend hasznára 's javára rövideden öszve vétetett Hadi-Regulák avagy Articulusok. (RMK.I.1718) Rákóczi kifejti, hogy a részletes hadi törvények közreadása előtt szükségesnek látta a főbb articulusok kinyomtattatását, hogy a tisztek a seregek előtt azt ismertessék, azokkal jól megértessék, hogy a katonák "ezek ellen való vétectül magokat megóhassák, elméjekben tartván, hogy az tudatlansággal, vagy részeg voltokkal való magok mentetegetése senkinek is nem használhat." Veszedelmes időben megszabott kemény büntetéseket ad közre a Hadi Regulák című nyomtatvány, amelyből eddig tudomásunk szerint csak az Akadémiai Könyvtárnak és a Széchényi Könyvtárnak volt 1-1 példánya.

Unikum volta miatt érdemel említést az 1593. évre szóló magyar nyelvű Kalendárium (RMK.I.265a), amelyet a működési helyét gyakran változtató Manlius-nyomda Sicz-en adott közre, a cím szövege szerint a "crakkai Fontanus Bálint írásából magyarra" fordítatva. Szabó Károly bibliográfiája összeállításakor még irodalomból sem ismerte ezt a Kalendáriumot. A nyomtatványról az első leírást Hodinka Antal tette közzé a Magyar Könyvszemle 1892-1893. évi számában (222.l.) a körmendi Batthyány Könyvtár példánya alapján. Leírását 1912-ben átvette Sztripszky (I.40.), aki lelőhelyként ugyancsak a körmendi példányra hivatkozott. Hodinka pontos leírása alapján kétségtelenül megállapítható, hogy a most megszerzett Kalendárium az egykori körmendi Batthyány Könyvtár példányával azonos.

E ritka becsű RMK-műveken kívül egyéb gyűjteményeink állománya is gyarapodott néhány értékes kötettel. "Legrégibb" új szerzeményünk az 1970 novemberi könyvárverésen megvásárolt ősnymtatvány: Johannes de Turrecremata De efficacia aquae benedictae c. tractatusának római Plannok-kiadása (Reichling 353), amelyből eddig egyetlen példány sem volt magyar könyvtárban. Ugyancsak az ÁKV által rendezett könyvaukción szereztük meg antikva-gyűjteményünk több értékes új kötetét, így Aristoteles Physica-jának egy görög nyelvű kiadását (Velenca, 1535. Ant. 1032), Leonellus de Victoriis Practica medicinalis-át (Lyon, 1554. Ant.6728.), T.A. Privatus Ständ und Orden der ... catholischen Kirchen című, illusztrált viselettörténeti corpus-át (Frankfurt, 1585. Ant. 3950) s az elismert XVI. századi jogtudós, Claudius Cantianoula Paraphrasis in libros tres priores Institutionum Iustiniani o. munkáját (Löwen, 1549. Ant. 980).

SOLTÉSZ ZOLTÁNNÉ

MAGYAR VONATKOZÁSÚ
ÚJ KÜLFÖLDI SZERZEMÉNYEINKBŐL

MAGYAR NYELVŰ SZÉPIRODALOM

- BALOGH Edgár: Toll és emberség. Irodalompolitikai jegyzetek. Bukarest 1965.
BARTA Sándor: Richárd. [Elbeszélés.] Cleveland, O. [1935].
BERZSENYI Dániel: Válogatott költemények. Bukarest 1970.
CSERES Tibor: Hideg napok. Bukarest 1970.
CZEGŐ Zoltán: Pogány liturgia. Versek. Bukarest 1970.
DEÁK Tamás: Átváltozások. Latin, francia, német, angol, román költők verseiből. [Antológia. Vál., ford.: --.] Bukarest 1968.
FARKAS Alfréd: Fészkelődők. [Regény.] Tel-Aviv 1965.
FÁSKERTHY György: Az ember, aki bükkfa volt. Elbeszélések. Bukarest 1968.
KÁNTOR Lajos: Föld, csillag. Mai magyarországi novellák. Válogatta, a bevezető tanulmányt és az írói portrékat, jegyzeteket írta: - - Bukarest 1970.
MANDICS György: Gyönyörű gyökerek. Versek. Bukarest 1968.
MÁRAI Sándor: Itélet Canudosban. Regény. Toronto 1970.
MARKOVITS Rodion: Páholyból. Válogatott publicisztikai írások. Bukarest 1970.
MORICZ Zsigmond: Rózsa Sándor a lovát ugratja. Regény. Bukarest 1969.
MORICZ Zsigmond: Rózsa Sándor összevonja a szemöldökét. Regény. Bukarest 1969.
ROBOTOS Imre: Szárnybontás. Elbeszélő meditáció. Bukarest 1968.
SZTOJKA László: Pergő idő. Válogatott versek. Bukarest 1968.
(TOTH István): Jó reggelt, Párizs! Kortárs francia költők versei. Bukarest 1969.
VERESS Zoltán: Szeptember. Regény. Bukarest 1968.

MAGYAR SZÉPIRODALOM IDEGEN NYELVEN

- BRÓDY [Sándor] Alexandr: Herecká krev. /Szinészvér./ Praha 1902.
DEKÁNY András: Strateny ostrov. (Az elveszett sziget.) Bratislava 1969.
DÉRY Tibor: Lo soomunicatore. (A kiközösítő.) Milano 1969.
[FÖLDES] FÖLDESOVÁ Jolán: Ulice u rybarici kocky. [A halászó macska utcája.] (Praha) 1937.
KARINTHY Frigyes: Cele două suflete ale oliviei. București 1970. Fordítás a Hőkömszínház és Az egész város beszél c. műből.
KODOLÁNYI János: Moises el Egipto. [Egő csipkebokor.] Barcelona 1968.
[MÓRICZ] MÓRICZ Zsigmond: Betar. [Betyár.] [Praha 1957].
MOLNÁR Ferenc: I ragazzi della via Pal. [A Pál utcai fiúk.] Milano 1968.
NEMES György: Obecana zemlja. (Kánaán.) Zagreb 1969.
PASSUTH László: Monarch in zwart fluweel. (Fekete bársonyban.) Den Haag [1968].
PASSUTH László: Laguny. (Lagunák.) Bratislava 1970.
SÁNTA Ferenc: La ventesima ora. (Husz óra.) Milano 1969.
VERES Péter: La prueba. [Próbatétel.] Buenos Aires 1954.

MISCELLANEA HUNGARICA

- ANDRUSKÓ Károly: Danmark. 23 topografiske exlibris af --. Frederikshavn 1969.
Die Auflösung des Habsburgerreiches. Zusammenbruch und Neuorientierung im Donauraum. Hrsg. Richard Georg Plaschka, Karlheinz Maack. München 1970.
BETLEN Oszkár: Viața pe pământul morții. (Élet a halál földjén.) București 1970.
BORI Imre: A szecessziótól a dadaig. A magyar futurizmus expresszionizmus és dadaizmus irodalma. Ujvidék 1969.
CAPACCHI, G(uglielmo) - DALA GARDINI, E(doarda): Gli ungheresi. /Storia linguistica e letteraria./ Parma 1969.
CSICSÁKY Jenő: Mu, az emberiség szülőföldje. [Buenos Aires 1970].
FEHER Mátyás: Táltosok és bakók. New York 1970.
HARASZTI [Emil] Emilio: La musica hungara. Buenos Aires 1953.
HAYES, Dagmar: Ervin Bossányi. The splendour of stained glass. Canterbury 1965.

HOTSON, Clarence: Amerika háboruba lépésének társadalmi jelentősége. A Szocialista Munkáspárt kiáltványa a proletáriátushoz. New York, N.Y. [1918].
 HUSZÁR VÁRDY Ágnes: Hungarian imagery in Lenau's poetry. Pittsburgh 1969.
 HUBAY Ilona: Incunabula aus der Staatlichen Bibliothek Neuburg/Donau. - [Incunabula] in der Benediktinerabtei Ottobeuren. Wiesbaden 1970.
 KICSI Antal: Kováts József. Monográfia. Bukarest 1969.
 Királyhelmec 700 éve. /Összeáll. és szerk.: Péter Imre. Molnár János./ Királyhelmec 1969.
 MESZÁROS Sándor: Évszázadok viharában. Temerin története 1941-ig. Temerin 1969.
 NIDDA, Roland Krug von: Der Weg nach Sarajewo. Franz Ferdinand. Wien - München - Zürich 1964.
 PERLINI, Tito: Utopia e prospettiva in György Lukács. Bari 1968.
 PLATTHY Jenő: Sources on the earliest Greek libraries with the testimonia. Amsterdam 1968.
 SZÉKELY Zoltán - VARGA Nándor Lajos: Monumentele arhitectonice ale oraşului Sf. Gheorghe.- Sepsiszentgyörgy város építészeti emlékei. Braşov 1969.
 [SZIGETI József]: Szigeti on the violin. London 1969.
 TÁBORI [Pál] Paul: Dress and undress. The sexology of fashion. London 1969.
 VÁCZ Elemér: Hungarica. A buenos airesi Biblioteca Nacional magyar katalógusa. Buenos Aires 1968.

KIADVÁNYAINK

Kiadványaink terjesztését

az Állami Könyvterjesztő Vállalat végzi, időszaki kiadványainkat pedig - a Külföldi Könyvek Országos Gyarapodási Jegyzékének kivételével - a Posta Központi Hírlap Iroda terjeszti.

Kiadványaink postai úton az ÁKV Könyvtárellátó Osztályánál (Budapest XIII. Visegrádi utca 62.) rendelhetők meg, Budapesten a Könyvtárosok Boltjában (VI. Népköztársaság utja 16.) megvásárolhatók.

A Magyar könyvészet éves köteteiből az 1961-1964. évek már nem kaphatók.

A Magyar Nemzeti Bibliográfia és a Magyar Folyóiratok Repertórium a c. időszaki kiadványaink a Posta Központi Hírlap Irodánál (Budapest V. József nádor tér 1.) rendelhetők meg.

Egyes számok esetleges hiányainak pótlását (számonként 5, ill. 6 Ft-os áron) csak a folyamatban levő és az azt közvetlenül megelőző évfolyamból tudjuk biztosítani. Régebbi számok tekintetében kérjük sziveskedjenek az OSzK Könyvelosztóhoz (Budapest V. Beloiannisz u. 12.) fordulni.

A Külföldi Könyvek Országos Gyarapodási Jegyzéke OSzK Könyvforgalmi Főosztály (Bp. VIII. Pollack Mihály tér 10.) címen rendelhető meg.

Sajtó alatti kiadványaink

Az Országos Széchényi Könyvtár 1800 előtti cseh és szlovák nyomtatványai. Az OSzK és a Matica Slovenska Könyvtárának közös kiadványa. (1970. Házzi soksz., 408 l.) Ára: 36.-Ft. Megjelenik március folyamán.

Magyarország bibliographiája, 1712-1860.

5.kötet - Pótlások Petrik Géza Magyarország bibliographiája 1712-1860 1-4. kötetéhez. Az 1712-1800 között megjelent magyarországi és külföldi magyar nyelvű nyomtatványok. (1970. Egyetemi Nyomda, 561 l.)

6.kötet - Nyomda- és kiadástörténeti mutató az 1-5. kötetben közreadott 1712-1800 között megjelent magyarországi és külföldi magyar nyelvű nyomtatványokhoz. (1970. Egyetemi Nyomda, 568 l.)

Ismertetését ld. OSzK Híradó 1970: 7-8. sz. 123-126. 1. Könyvvárosi forgalomban nem lesz kapható. Megrendelhető az AKV Könyvtárellátó Osztályánál. Megjelenik április-május folyamán.

Magyar könyvészet. A magyarországi könyvek, zeneművek, térképek és hang-
lemezek címjegyzéke, 1969. (1971. Házi soksz.) Megjelenik április-május folyamán.

Kurrens külföldi folyóiratok a magyar könyvtárakban. Lelőhelyjegyzék. 1971. A jegyzék azon folyóiratok adatait foglalja magában, amelyeket a könyvtárak az 1971. évre a Posta Központi Hírlap Iroda útján rendeltek meg. Közli továbbá hat budapesti nagykönyvtár nemzetközi csere és ajándék útján megszerzett folyóiratainak leelőhelyét is. A kötet kb. 16 ezer kurrens folyóirat címét tartalmazza. Megrendelhető: OSzK Könyvforgalmi Főosztály címen. Megjelenik június-július folyamán.

HIREK

Könyvtárunk az Országgyűlési Könyvtár állományával való egyeztetés alapján vásárolta meg az 1785-ben alapított tekintélyes angol politikai napilap, a The Times eredetben hiányzó évfolyamainak mikrofilmjét. A beérkezett 500 tekeres az 1785-1891, 1903-1908 és az 1942-1946. évfolyamokat tartalmazza. A mikrofilm a Hírlaptár olvasótermében olvasóink rendelkezésére áll, jelzete: FM3/514.

A Múzeum utcai épületünk javítási munkálatai miatt a főépületben nyert ideiglenes elhelyezést dr. Haraszthy Gyula főosztályvezető (a Katalógizáló Osztály osztályvezetői szobájában, telefon 134-400/34) és a Bibliográfiai Osztály kurrens, repertórium és hungarica csoportjai (irodalomtudományi olvasóterem, telefon 134-400/50).

Január 18-ra virradólag a díszterem melletti mikrofilm-felvételző helyiség beázott. Bartók György, Berei Béla és Kulin Gábor dolgozóink éber és öntevékeny munkája még időben tette lehetővé a helyiségben levő hírlap-kötetek károsodásának elhárítását. Köszönjük lelkiismeretes munkájukat.

TAJÉKOZÓDÁS

A BERLINI STAATSBIBLIOTHEK SZAKREFERENSI RENDSZERÉRŐL

Az elmúlt év november 25-e és december 8-a között a berlini Staatsbibliothekban a szakreferensi rendszert, főként pedig annak egy konkrét megvalósítását, a történelmi szakreferaturát tanulmányoztam. Az alábbiakban nem magát a rendszert kívánom ismertetni, hiszen a korábbi kölcsönös látogatások kaposán ez már megtörtént, csupán egyéni észrevételeimet mondom el, amelyek a Staatsbibliothekban folyó mindennapi gyakorlat megfigyelése közben alakultak ki bennem.

Német partnerünk gyűjtőköre, feladatai általánosabbak az OSZK-énál, de az olvasóközönség sok tekintetben hasonló: az egyes szakterületek iránt közép- és felsőfokon érdeklődők, akik általában még nem tekinthetők egy szűkebb kérdés szaktudósainak - vagyis a használók oldaláról vizsgálva lehetséges, sőt hasznos a két intézmény összehasonlítása. (Itt figyelmen kívül hagyom azokat az olvasókat, akik csak általuk már ismert műveket elolvasni mennek a könyvtárba, de nem igényelnek szaktájékoztatást, szakreferensi szolgáltatást.) Az olvasók többsége tehát azt várja a könyvtártól, hogy szerezzé be a szaktudományok legfontosabb új eredményeit, katalógusaiban tegye ezeket könnyen megtalálhatóvá, konkrét témák kutatásában pedig adjon számára segítséget, utbaigazítást a nagyszámu irodalomban.

A Deutsche Staatsbibliothek arra törekszik, hogy az új beszerzések kijelölését, a beérkező anyag osztályozását, az egyes tudományágak szakkatalógusának megszerkesztését és kezelését, végül a szakismereteket igénylő tájékoztatást az illető szakban egyetemi végzettséget szerzett, ún. tudományos könyvtárosok végezzék, s ezek munkaidejüket megközelítőleg teljes egészében olyan munkával töltsék el, amely igénybe veszi szakismereteiket. Így minden adminisztrációs és technikai jellegű munkát (beleértve a cédulák beosztását a katalógusba) középfokú könyvtárosi képzettséggel rendelkező könyvtárosok végezzék. A szakreferensekkel szemben támasztott magas követelmények következtében ezeknek a fizetése általában eléri az egyetemi oktatók, tudományos kutatók jövedelmét.

A történelem-szakreferens tevékenysége nagy vonásokban megegyezik a többi referensével, vagyis a körözésre kerülő (elsősorban a nemzeti) bibliográfiákból, kiadói katalógusokból, szakfolyóiratokból (főként az ott található hirdetésekben) kijelöli a beszerzésre javasolt műveket, külön kiemelve ezek közül a feltétlenül beszerzendő legfontosabbakat. Az un. vásárlószobában (Kaufsitzenzimmer) dönt az egyéb beérkező könyvek (ajándék, osere stb.) megtartásáról, valamennyi feldolgozásra kerülő műnél megadja az országos gyarapodási jegyzékben használandó szakszámot, esetleg gyorsított feldolgozást kér, végül eldönti, hogy a munka valamelyik kézikönyvtárba, a raktárba, vagy a "speciális kutatások" raktárába, vagyis a zárolt kiadványok közé kerül-e. A feldolgozási munka utolsó fázisaként a műveket a Könyvtár saját osztályozási rendszere szerint beszakozza. Mindezzel párhuzamosan a szakreferens szerkeszti és állandóan fejleszti a hozzá tartozó szakkatalógust, a követelményeknek megfelelően módosítja és bővíti az osztályozási rendszert, továbbá írásban és szóban felvilágosításokat ad.

Speciális vonás a történész-referens munkájában, hogy tudományága olyan nagy terület, hogy annak időbeli és térbeni átfogása egy ember számára lehetetlen. Ezért, valamint a nyelvi követelmények miatt a Könyvtár elsőszámu történész-referense csak az egyetemes (világ) történelmet és a német történelmet kezeli, míg a többi ország történetét az illető nyelvek referenseire bízzák, tehát a klasszika-filológusra, a szlavistára, az anglistára stb., vagyis nem-történészekre. A kisebb nyelvek esetében azonban ez az egyetlen megoldás - és nem is megy feltétlenül a szaktudományosság rovására, hiszen egy nép irodalmának vagy nyelvének a szakértője sokszor jártasabb az illető terület történetében is, mint egy végzett történész. Valamennyi referensre vonatkozik, de a történész esetében különösen fontos, hogy átnézze a legtágabb értelemben vett rokontudományok beérkező könyvanyagát is, nincs-e szükség egy-egy műre saját szakkatalógusában. Ez a tájékozódás a "Kaufzimmer"-ben történik, szükség esetén a más referenshez tartozó könyv kísérlapján megjelöli az igényt, így idővel a mű hozzá is el fog kerülni osztályozásra. (A látogató természetesen el tud képzelni ennél jobb, biztosabb módszert is a másodlagos szakmai vonatkozások feltárására.)

Az osztályozás és a szakkatalógus alapja a 19 osztályos szovjet osztályozási rendszer alapjait átvevő saját szisztéma. Ezt 1956-ban, az új szakkatalógus kialakításakor fejlesztették ki, de állandó továbbfejlesztés és módosítás alatt áll. A szakrendszer szisztematikus felépítésű, mélysége szaktudományonként és alcsoportonként változó - tulajdonképpen az illető referens munkájának függvénye. A tájékoztatás szóban, telefonon keresztül, vagy írásos válaszok formájában történik. A szakreferensek szobái a szakkatalógus mellett találhatóak, az olvasók akkor keresik őket fel, ha az éppen ügyeletes tájékoztató munkatárs kérésük alapján a szakreferenssel való konzultálást szükségesnek találja. A történelem-referenshez érkező írásos kérdések általában szakirodalmat keresnek valamilyen témához, egyes konkrét művek iránt érdeklődnek (miután sok kötet elveszett a háború alatt, illetve

nyugaton maradt), sokszor pedig családfára, ősökre vonatkozó adatokat keresnek. Az írásos válaszokat egy héten belül kell elkészíteni, a kérdező pedig a kapott címek számától és a válasz elkészítéséhez szükséges időtől függő díjat fizet a könyvtárnak.

A szakreferens egyéb feladatai közé tartozik: ügyelet formájában felvilágosítás az egész szakkatalógus területén, szakemberek és látogatók vezetése illetve tájékoztatása, időszaki kiállítások szervezése, részvétel országos és nemzetközi konferenciákon (nemcsak könyvtárosi, de szaktudományos üléseken is), rendszeres referensközi megbeszélések (főként a rokntudományok szakemberei között), tanfolyamokon és előadásokon való részvétel, illetve ilyenek tartása a kollégák számára (pl. a fontosabb új szakbibliográfiák ismertetése). Fontos munkaköri kötelesség még a jelentősebb hazai és külföldi szakfolyóiratok figyelése, tanulmányozása. A referens ezeket rendszeresen megkapja olvasásra (beérkezésük után rövidesen) és két napon belül kell továbbítani. Ez a munka egyik legérdekesebb része, bár idő hiányában nem tudják maradéktalanul elvégezni. Mégis jelentős felismerés a könyvtár vezetői részéről, hogy ezt a szakmai tájékozódást szükségesnek tekintik a munkaköri feladatok jó elvégzéséhez, mint a szaktudomány eredményeivel való lépéstartás biztosításának eszközét.

A szakreferens munkakörének vázlatos leírása is megvilágítja, hogy a referens állandóan ujratermeli szakismereteit, ennek következtében a Staatsbibliothek tudományos könyvtári funkciót a szakreferensi rendszer segítségével, a tudományos könyvtárosok szakismereteinek felhasználásával jól el tudja látni. Láthatóan szerencsés módon oldották meg a referensek nyelvi és egyéb továbbképzését is a munkaidő kezdetén tartott tanfolyamokkal. A nyelvi vagy szaktudományi központi szakreferatura kérdését a Staatsbibliothek a két módszer jól sikerült ötvözetével igyekszik megoldani. Ehhez kapcsolódik, hogy egyes speciális kérdéseknél a könyvtár egyik-másik munkatársa csak munkaidejének egyik részében lát el szakreferensi feladatokat, de más funkciókat is végez. Jó megoldás az is, hogy a tájékoztatás több lépcsőben történik: csak akkor fordulnak a szakreferenshez, ha egy kérdésben a középfokú könyvtáros, vagy az ügyeletes szakreferens nem tud kielégítő választ adni. Ezzel a szakreferensek képzettségének jobb kihasználását érik el, mivel nem terhelik őket olyan feladatokkal, amit kisebb felkészültségű (és alacsonyabb fizetésű) dolgozó is el tud látni.

A szakreferensi rendszer nem korlátozódik a berlini Staatsbibliothekra, kisebb-nagyobb eltérésekkel, de azonos alapelveken nyugodva egész Németországban el van terjedve. Előnyei és hátrányai egyaránt a régi hagyományokból következnek. Nagyobb zökkenők nélkül, jól funkcionáló, ugyanakkor némileg megmerevedett, a változtatásokat kerülő rendszer. Ma már a szakreferens sem lehet igazán tájékozott tudományága valamennyi területén, egyes szakágakban pedig szükségképpen csak kívülről betanuló, autodidakta referensek alkalmazásáról lehet csak szó. Általános gyűjtőkörű könyvtártól nem is volna ildomos minden területen egyformán magas szintű szaktájékoztatást köve-

telni, de nem is lenne érdemes ilyet biztosítani. Ami pedig az OSzK-t illeti, elegendő lenne saját speciális területeink (magyar nyelv és irodalom, magyar történelem, külföldi magyarság) esetében alakítani ki valamilyen fajta szakreferensi munkakört.

JESZENSZKY GÉZA

AZ UJVIDÉKI
HUNGAROLÓGIAI INTÉZETRŐL

Novi Sad közigazgatási és művelődési központjában, a Vajdasági Végrehajtó Tanács impozáns épülettömbjében, a tartományi képviselőház (skrupština) színhelyén, az egykori báni palota izlésesen kiképzett felső traktusában, a "torony"-ban kapott otthont az első kisebbségi magyar tudományos intézet. Ablakából megkapó kilátás nyílik a modern nagyvárossá serdült, a történelmet idéző és a korszerű városépítés vívmányait megvalósító Ujvidékre. A falakon belül minden rendelkezésre áll, ami elengedhetetlenül szükséges ahhoz, hogy egy kis létszámú, de lelkes és felkészült kutatócsoport elinduljon a hazai és külföldi elismerés, a tudományos befogadás útján.

Talán nem érdektelen elmondanom, hogyan kerültem kapcsolatba az Intézettel. Még 1970 májusában felkértek az Intézet magyar-délszláv irodalmi és művelődési kapcsolatokról hirdetett ülésszaka keretében tartandó előadásra. A háromnapos ülésszak - a bejelentett programnak megfelelően - tavaly november 19-21. között zajlott le, és azon valóban a magyar-délszláv kapcsolatok neves kutatói vettek részt mind magyar mind délszláv részről. Az ülésszak első napjának délutánján tartottam meg előadásomat "Magyar-délszláv vonatkozások Mocsáry Lajos XX. századi pályaképében" címmel. Az előadás fogadtatása s azt követő helyi magyar televíziós riport, melyet a vezető referátumok magyar és délszláv szerzőivel folytattak, arról győzött meg, hogy Mocsáry Lajos népeket békítő és érdekeket egyeztető szemlélete tovább él az Intézet törekvéseiben, kulturmunkájában.

De folytassuk az Intézetről, az itteni kutatókról és a készülő munkákról szóló beszámolót. A Hungarológiai Intézet (Institut za Hungarologiju) rövid, alig három éves fennállásra tekinthet vissza. Ez a rövid idő - megítélésem szerint - igen hasznosan telt el. Az Intézetben - a Szeli István egy. rk. tanár, az intézet igazgatója által még 1969 elején közölt munkaprogramnak megfelelően - a tárgykörbe tartozó munkaterületeken jelentős gyűjtő, feltáró és feldolgozó munka folyik. Folyóiratuk, a Hungarológiai Intézet Tudományos Közleményei eddig megjelent számaival széleskörű érdeklődést váltott ki. A tárgyköri feladatokon, tehát az általános és tárgyi néprajzon, népköltészetben, népdal, népművészeti- és népzenei motívum gyűjtésen, szociológián és kisebbségi szociográfián, a kapcsolattörténeti anyag feldolgozásán stb. kívül, még egy nagyobb méretű magyar-szerbhorvát illetve

szerbhorvát-magyar szótárt is szerkesztenek.

Az Intézetnek ottlétemkor 11 belső és nagyszámú külső munkatársa volt. A vezető munkatársak tájékoztatása szerint közel nyolcvan társadalmi aktív támogatja munkájukat. Ennyien vesznek részt a külső kiszállásokban, gyűjtésekben. Ezen az úton értesültem arról is, hogy a nagyobb publikációk egy része még a hetvenes évek elején elkészül. Az előzetes tervek szerint 1972-ben és 1973-ban több gyűjteményes munkával, kisebb és nagyobb értekezéssel találkozzunk majd, a Közlemények-en kívül, esetleg sorozati formában vagy önállóan.

Az Intézet a magyarságtudományi kutatás főbb tárgyköreit és feladatait eleveníti fel, s ezt a vizsgálatot a kisebbségi társadalomkutatás és a szomszédnépi kapcsolatok ápolásának korszerű eszközeivel kapcsolja össze. A feladatok középpontjába természetesen a vajdasági magyarság létkérdéseivel összefüggő vizsgálódást teszi, mert nyilvánvaló, hogy aligha várható el a problematika további feladatainak a "hallgató harmadik" helyett való vállalása, munkálása. Bár ki tudja - ha megerősödik és kibontakozhat - ettől a bátor és tettekre kész fiatal tudományos kutatócsoporttól talán még ez is kitelik!

A Hungarológiai Intézet az alábbi területeken kezdeményez kutató és feltáró munkát:

- szerbhorvát-magyar irodalmi, kulturális és társadalmi kapcsolatok,
- vajdasági magyar irodalom kutatása a kezdetektől máig,
- néprajzi kutatások (folklór) a Vajdaságon belül és a környező területeken,
- alap, szak-, tájszótárak szerkesztése,
- a jugoszláviai magyar kisebbség élő nyelve, nyelvjárásai,
- a szerbhorvát nyelv és a vajdasági nemzeti kisebbségek közötti nyelvi érintkezés és kölcsönös nyelvi hatás vizsgálata,
- a helyi XIX. és XX. századi magyar kulturális intézmények (egyletek, olvasóköri, szintársulatok) működésének felmérése,
- a hungarológiai kutatás egész területére fokozatosan kiterjedő gyűjtő- és rendező munka, végül
- a vajdasági és egyéb környező magyar nyelvjárások nyelvi-szociológiai tanulmányozása, valamint a több nyelv és nemzetiség határterületén jelentkező sokirányú kölcsönhatás vizsgálata.

Ha most, befejezésül, még felemlitem, hogy az Intézet tevékenyen képviseltette magát a szabadkai Nyelvművelő Egyesület rendezésében tartott múlt évi Szarvas Gábor Nyelvművelő Napokon, majd megrendezte a maga kétségkívül igen jelentős délszláv-magyar összehasonlító tudományos ülészakát, úgy érzem, hogy bármilyen vázlatosan, mégis sikerült képet adnom a vajdasági magyar kutatóintézet jellegéről és célkitűzéseiről.

Az Intézet munkatársairól szóló hivatással azonban még tartozom. Pedig

enélkül ez a beszámoló veszítene bizonyító erejéből. Félreértés ne essék, nem a belső és fontosabb külső munkatársak munkáit kívánom felsorolni, bemutatni. Célom más, több ennél. Szeretném néhány szóval jellemezni kutatói érdeklődésüket, részben legújabb nemzetközi tudományos szereplésük tükrében. Jó kiindulási alapot ad ehhez Szeli István professzornak az intézeti folyóirat 4. számában (1970. november) adott tájékoztatója.

Innen, de más forrásból is értesültem arról, hogy például Mikes Melánia augusztusban a stockholmi egyetem általános nyelvészeti tanszékén (Mondattani kutatások a gyermeknyelvben), majd két hónappal később a brnoi (Brünn) gyermeknyelvi kongresszuson tartott előadást. Veselinović-Andjelio Magdaléna magyarországi kutatásokat folytatott a XIX. század első fele magyar-délszláv irodalmi kapcsolatai köréből készülő monográfiájához. Tóth Ferenc intézeti munkatárs, a helyi folklór-kutatás szervezője ugyancsak 1970 augusztusában vett részt a kecskeméti folklór-találkozón és Andjelio Magdalénával együtt a vajdasági szlovákok múlt év októberi néprajzi tanácskozásán. Szeli István igazgató 1970 októberében a magyar pedagógiai intézmények, a ljubljana-i állami pedagógiai kutatócsoport (Drzavna založba) és a Hungarológiai Intézet közös munkájában készülő magyar-szlovén és szlovén-magyar szótár Budapesten tartott szerkesztőségi értekezletén vett részt.

Penavin Olga egyetemi tanár a Tallinban, múlt év aug. 17-23. között tartott III. nemzetközi finnugor kongresszusról közöl színvonalas beszámolót a Közlemények legújabb számában. Stojanovich-Káich Katalin levéltáros a közelmúltban készült el "A zombori magyar színművek története (1825-1918)" című munkájával. Patyik László, az Intézet bibliográfiai munkálatainak avatott kezű szerkesztője Gerold Lászlóval társszerkesztésben - éppen az intézeti folyóirat legutóbbi száma bibliográfiai mellékleteként - közli "A szabadkai Népszínház magyar társulata 1945-1970" című, teljes műsorjegyzékekkel ellátott bibliográfiáját. Az első átfogó kisebbségi színházi bibliográfiát 1945 óta!

Dávid András, az ujvidéki Tartományi Oktatásfejlesztő Intézet munkatársa régi délszláv-magyar irodalmi kutatásairól, s a Hungarológiai Intézet külső munkatársi gárdájához tartozó Matijević Lajos egyetemi tanársegéd vajdasági magyar szófejtő és földrajzi névanyag gyűjtő munkájáról kell még említést tennem, mint olyan kutatási eredményekről, amelyek igényességükkel valósággal meghaladják a regionális kutatások szintjét.

Sok mindenről kellett volna még szólanom, így az Intézetet támogató kulturális hálózatról, melynek résztvevőit nemcsak Ujvidéken, Szabadkán és Zomborban, a Vajdaság kisebb településein is megtaláljuk. Szólnom kellett volna vajdasági magyar tudományos és közművelődési intézmények, így a szabadkai Nyelvművelő Egyesület, az ujvidéki egyetem magyar nyelv és irodalom tanszéke és az Intézet kapcsolatáról. A tanszék egyik vezetője, Bori Imre, az ismert irodalomtörténész, figyelemre méltó előadást tartott a novemberi intézeti ülészak keretében a magyar-délszláv összehasonlító irodalmi vizs-

gálat problémáiról, a jelentkező új feladatokról. Vácolnom kellett volna legalább főbb vonásaiban az itteni magyar sajtó, kivált az irodalmi folyóiratok egymásközti kapcsolatát. Érdemes lett volna legalább néhány szóval jellemezni az újvidéki rádió és televízió magyar adása aktív részvételét az Intézet célkitűzéseit közvetve és közvetlenül támogató tudományos ismeretközlés, az Intézet működésének ismertetése terén.

A kisebbségi magyarság első tudományos intézete szerteágazó és elmélyült munkáját, terveit, eredményeit aligha lehet egyetlen cikkben összefoglalni. Remélem azonban, így is sikerült némi tájékoztatót, izelítőt adnom az újvidéki Hungarológiai Intézet egyre szélesebb körű érdeklődést keltő munkájáról.

KEMÉNY G. GÁBOR

SZAKIRODALMI TALLÓZÁS

Szakterületünk folyóirataiban az elmúlt hetek során több történeti jellegű cikket és tanulmányt olvashattunk. Varga Sándor Frigyes: Gondok és gondolatok a könyvhét körül c. cikke (Könyvtáros 1970. 6. sz. 5-17. l.) a könyvhét létrejöttének és multjának vázlatos áttekintését adja, majd az évtizedek során felvetődött és ma is megoldatlan problémákkal foglalkozik. Szintén történeti visszapillantás Szij Rezső tanulmánya: Keleti Artur (1889-1969) könyvművészeti munkássága. (Magyar Könyvszemle 1970. 4.sz. 306-314.l.), mely Keleti Artur szervező és irányító tevékenységének értékelése mellett bepillantást nyújt a 20. század elején hazánkban meginduló új könyvművészeti törekvések műhelyeibe. M. Pásztor József: Irodalmi folyóirat Szolnokon 1932-ben címmel (Magyar Könyvszemle 1970. 4. sz. 315-328. l.) egy értékes sajtótörténeti emléket, a Szolnoki Irodalmi Kurirt dolgozza fel. Bezerédy István közleménye Somogyi Károly könyvtárt felajánló leveléről (Magyar Könyvszemle 1970. 4. sz. 357-362. l.) címen Szeged egyik legjelentősebb kulturális intézményének, a Somogyi Könyvtár alapításáról közöl értékes dokumentumokat, Kecskeméti István könyvtárunk egy újonnan megszerzett Liszt kéziratát ismerteti Liszt Ferenc "Hymne de l'enfant c. művének olasz autográf változata címmel. (Magyar Könyvszemle 1970. 4. sz. 296-305. l.)

Az elmúlt időszakban a mult kérdései mellett igen jelentős helyet kaptak a jövő problémái is. Alkalmat adott erre a naptári forduló, s nem kis mértékben gazdasági, politikai és kulturális életünk előtt megnyiló új perspektívák is. Az új tudománypolitikai irányelvek által a könyvtárak információs tevékenysége, szakirodalmi feltárás elé rajzolt feladatokat elemzi. Csúry István: A tudománypolitikai irányelvek néhány elméleti utmutatása a szakirodalmi információs tevékenységek számára c. cikke (Magyar Könyvszemle 1970. 4. sz. 289-305. l.)

A tudománypolitikai irányelvek a tudományos technikai forradalom és a műszaki könyvtárak (Könyvtári Figyelő 1970. 4. sz. 292-300 l.) c. cikkében Benedek Jenő a szakirodalmi tájékoztatás és az információs rendszer elvi és gyakorlati kérdéseit, s konkrétan az OMKDK-nak az irányelvek alapján kifejlesztett könyvtári tevékenységét ismerteti. Györe Pál írása: A műszaki-gazdasági szakkönyvtárak fejlesztése különös tekintettel a vállalati szakkönyvtárakra (Könyvtári Figyelő 1970. 4. sz. 279-291. l.) feltárja, hogy az új gazdasági irányítási rendszer miképpen állította új helyzet elé ezeket a könyvtárakat. A szerző összegezi jelenlegi helyzetüket az állomány, feldolgozás, a tájékoztató munka terén és vizsgálja a "fejlesztés főbb irányait", a hálózat és kooperáció problémáit.

A "Könyvtáros" a III. Országos Könyvtárügyi Konferencia téziseiből közöl Társadalmi szükségletek, igények és hatásuk a könyvtári ellátásra és a szakirodalmi tájékoztatásra címmel részleteket. (1971. 1. sz. 6-11. l.)

KOVÁCS ILONA

HIREK INNEN-ONNAN

Az amerikai Yale egyetemen lévő Beinecke Rare Book and Manuscript Library nemrég az alapító Edwin J. Beinecke hagyatékából 15 millió dollárt kapott. A Beinecke és testvérei által 1963-ban alapított gyűjteményt a világ legnagyobb olyan könyvtáraként tartják számon, amely kizárólag régi és ritka irodalom gyűjtésére specializálta magát. A 15 milliós összeg felét értékes régi könyvek és kéziratok beszerzésére kívánják fordítani. (Börsenblatt. 1971. 7. sz.)

Különleges papirozt hoztak forgalomba Londonban: nyomtalanul semmivé tud lenni. Egész könyvek is feloldhatók ily módon hideg vízben. A titok nyitja: a papírt nem a megszokott alapanyagokból, hanem kémiai vegyületekből állították elő. Írásra, nyomtatásra ugyanúgy alkalmas mint a közönséges papír, sőt: még zizeg is! (Börsenblatt. 1971. 7. sz.)

Az 1972. évet az Unesco nemzetközi könyvévnek nyilvánította. Az NSzK-ban már most megalakulóban van egy nemzeti bizottság könyvtárak, könyvkereskedők, kiadók, szerzők, fordítók, kultur-funkcionáriusok közreműködésével a megfelelő előkészületek megtételére. A német Unesco Bizottság is részt vesz a munkában. (Börsenblatt. 1971. 6. sz.)

A világ papirfelhasználása ujságok és folyóiratok céljaira 1968-ban - Kinát nem számítva - 20 561 000 tonna volt. Ez 812 000 tonnával volt több, mint 1967-ben. (Zbl. Bibl.wesen. 84. 1970. 694. l.)

"Information-officer"-eket állítottak Anglia egy sor egyetemi könyvtárában munkába. Az Office for Scientific and Technical Information által szervezett kísérletet öt évre tervezik; lényege, hogy az Inf. officerek kutatókat és postgraduateket az információs anyagok használatába, a tanulmá-

nyaikat megkezdőket pedig a könyvtárhasználatba vezessék be. Azonkívül az információszolgáltatások jobb kihasználását is elősegítsék. (Aslib proc. 22. 1970. 84. 1.)

A három magánkézben lévő Gutenberg-biblia egyikét Hans P. Kraus New York-i antikvárius 2 500 000 dollárért kínálja. Az un. Shuokburg-példányról van szó, amelyet Kraus egy műkereskedőtől vásárolt. (Zbl.Bibl.wesen. 84. 1970. 10. sz.)

KÖNYVTÁRUNK É L E T É R Ö L

Könyvtárunk szakszervezete január 14-én a Közalkalmazottak Szakszervezetének Puskin utcai székházában tartotta meg vezetőségválasztó küldöttközgyűlését.

A titkári beszámoló és az azt követő hozzászólások után került sor a szakszervezeti tanács, a számvizsgáló bizottság és a társadalombiztosítási tanács tagjainak megválasztására. A küldöttközgyűlés után tartott szakszervezeti tanácsülésen választották meg a szakszervezeti bizottságot. A megválasztott vezetőség:

Szakszervezeti tanács

Bata Imre, Bereczky László, Bibor Jenőné, Bolgár Pálné, Bordács Attila, Borsos Józsefné, Dárdai Miklósné, Deli Györgyné, Dérer Miklós, Faragó Lászlóné, Farkas László, Fehér István, Ferenczy Endréné, Filöp Margit, Gajtkó Éva, Gordon Miklósné, Gyulai Árpád, Haraszthy Gyula, Hoffer Rezsőné, Horváth Viktor, Illyés Katalin, Jeszenszky Géza, Kastaly Beatrix, Kostyál István, Kovács Ilona, Kozocsa Ildikó, Kronstein Gábor, Malek Magda, Mártván Gyuláné, Mencsik Pál, Milhoffer Alajos, Párkai Istvánné, Rothmeisel Károly, Sallai István, Sárdi Péter, Sebestyén Gáborné, Somkuti Gabriella, Spira Györgyné, Stock Imréné, Szilvássy Zoltánné, Tatai András, Tóth Lajos, Urosevics Danilo, Ürögdi Györgyné, Varró Judit, Vásárhelyi Judit, Vizkelety András, Wittek Lászlóné, Wix Györgyné, Wolf Magdolna, Zágoni Ilona Sára.

Szakszervezeti Bizottság

Elnök: Gordon Miklósné, titkár: Gyulai Árpád, tagok: Bereczky László (osztálytitkár), Deli Györgyné (gazdasági felelős), Ferenczy Endréné (szakmai felelős), Hoffer Rezsőné (TT elnök), Illyés Katalin (nőfelelős), Kovács Ilona (szervező titkár), Mencsik Pál (munkavédelmi felelős), Milhoffer Alajos (bérfelelős) és Párkai Istvánné (kulturfelelős).

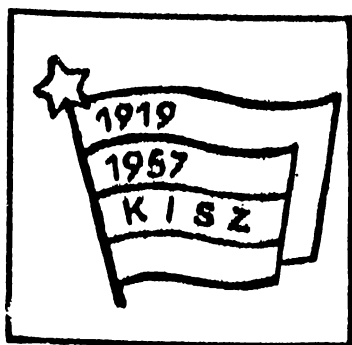
Számvizsgáló Bizottság

Elnök: Pintér Antalné, tagok: Belencsik Lajos és Tamás Péter.

Társadalombiztosítási Tanács

Elnök: Hoffer Rezsőné, tagok: Darabos Pálné (munkásellátási felelős), Demény Ottóné (segélyezési felelős), Kiss Györgyné (nyugdíjügyek intézője),

Losonci Andrásné (üdülési felelős).

Könyvtárunk KISz szervezete az elmúlt év második felében előrelépett. Sikeres klubestet rendezett; közmegelegedésre ellátta az Országos Könyvtárügyi Konferencián a rendezőgárda teendőit; életképesnek bizonyult javaslatainkat a könyvtár vezetősége elfogadta és az 1971. évi tervébe iktatta, régóta tervezett kérdőívünket szétküldtük és várjuk a válaszokat.

Az 1970-es jubileumi év után ez a mostani sem lesz feladatokban szegényebb. A közelmúltban lezajlott pártkongresszus és a negyedik öt éves terv elfogadott irányelveinek végrehajtása a magunk szerény módján részvételt és hozzájárulást igényel. Készül az ifjúsági törvény, amely hosszú időre megssabja kötelességeinket és jogainkat, biztos helyet jelöl ki számunkra, fiatalok számára a társadalomban. Nem utolsósorban pedig készülünk a KISz soronkövetkező kongresszusára és a két évente esedékes választásokra.

A napi érdekvédelmi, politikai és kulturális munkában az adott irányelvek szerint, a megkezdett uton, de lényegesen jobb hatásfokkal kívánunk továbbhaladni. A központi célkitűzések alapelveinek és a helyi kérdőíves felmérés összehangolásával minden bizonytal egyre javuló helyi légkörben igyekeznek majd a jelenlegi és elkövetkezendő KISz vezetőség dolgozni. Ugy tűnik, minden alap megvan annak feltételezésére, hogy munkánkhoz mind a tagság, mind a könyvtár dolgozói és vezetősége részéről támogatást fogunk kapni. Nem közhely, hanem fontos igény és követelmény a KISz munka magasabb szintre helyezése az OSzK-ban. Az 1971-es részletes munkaterv, amelyet a Híradó következő számában közlünk, ennek jegyében fog készülni.

DÉRER MIKLÓS

MŰTEREMLÁTOGATÁS

Még a múlt év novemberében történt. Gyulai Árpád szakszervezeti titkár javaslatára az egyik szombaton egy kis, de lelkes társaság felkereste műhelyében Kiss István szobrászművészt, annyi közismert köztéri szobor neves alkotóját.

A belépőt rögtön megragadta az a hangulat, amelyet a különböző nagyságu, témájú, anyagu szobrok árasztottak magukból. Az ajtóval szemben az éppen munkában lévő Vak Bottyán-lovasszobrot láthattuk, gipszből, nagy méretben. Mint a mester elmagyarázta, ezzel a szobrával sem egyszerűen csak a személyt akarta ábrázolni, hanem a gondolatot; a tartást, a ló és lovas egységét, mely a mű alkotásakor foglalkoztatta.

Ilyen kérdések kaposán beszélgettünk a művész - a műteremben sok alakban látott - Lenin ábrázolásairól. A kabátban álló Lenin gondolatokat ébresztő alakja, néha egészen leegyszerűsítve ábrázolva (mint egy erősen világító lángnyelv) szinte már szimbólummá érett. Egyik társunk felvetése nyomán vitattuk meg a különböző tárgyak, jelek, személyek az idők folyamán való szimbólummá válását, - így vált Lenin alakja szocialista tartalmu jelképpé.

Miután a művész sok szobrot készít megrendelésre, érdeklődtünk arról is, hogyan tudja összeegyeztetni a maga elképzelését a megrendelők óhajaival. Elmondta, milyen kereteket ad meg a megrendelő, és ő ezeket igyekszik formai, gondolati, művészi tartalommal kitölteni. Mint olyan ember, aki sokat tevékenykedik a művészeti szövetségben, egyik kollégánk kérdésére elsorolta, milyen problémák állnak a fiatal pályakezdő művészek (jelen esetben szobrászok) előtt. A művészi ambíciók kiélése sokszor sivár anyagi gondok (műteremhiány, megrendelési hiány) miatt nehezen valósíthatók meg. Ezért vetette fel, hogy a fiatal tehetségek helyzetén sokat segítene, ha a hivatalos fórumok pártfogásával külföldön alapozhatnák meg pályafutásukat.

A mai fiatalok helyzetéhez kapcsolódóan mesélte el saját pályakezdését, mely a Dózsa György pályázat megnyerésével indult (ekkor még főiskolás volt), 1953-ban. A műteremben láthattuk az eredeti kis formátumu alkotást, ahol Dózsa még egy szinten van a nép képviselőivel.

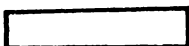
Más érdekes ábrázolás is található volt műtermében. Így Apáczai Csere János szobra, különböző egészalakos férfi és női szobrok, fejtanulmányok. Több munkája mutatja, hogy sokat foglalkoztatta és foglalkoztatja az egyszerű nép, a munkásság többalakos ábrázolása. Mai munkái, tervei között láthattunk szinte már térrácsként funkcionáló szobrot is.

A természet és az épület szerves összekapcsolására szép példa a Debrecenben felállított, több lóból kialakított szoborcsoport. A lovak fejének és törzsének vonulata szép tagolódással adja meg a szobor hullámzását, szinte már érzi az ember a ritmust. Beszült még a művész szobrászatának mélyen gyökerező népi eredetéről, jelen terveiről, jövőbeli kiállításairól.

A majd három és félórás látogatás végén azzal a meggyőződéssel hagytuk el a műhelyét, hogy egy mai, igazi szenvedéllyel alkotó embert ismertünk meg, aki a saját eszközeivel próbálja megváltoztatni, befolyásolni a helyes irányba az egyszerű ember gondolkodását, igényeit. Emellett sok alapvető művészeti és esztétikai kérdést sikerült magunkban és egymásban tisztázni.

Mint ez a látogatás mutatta, érdemes volna hasonló látogatásokat rendezni, talán több résztvevővel is. A művész pedig annak a véleményének adott hangot, hogy szívesen ad választ máskor is az érdeklődő ifjúság kérdéseire. Jó volna ezt fel is használni!

PAPP ANDRÁS

"EDZŐTÁBORBAN" A KAMARAKÓRUS

Könyvtárunk kamarakórusa február 20-22. napjain Visegrádra utazik. A kórus vezetőjét, Párkainé Eckhardt Máriát kértük, hogy tájékoztasson utazásuk céljáról, programjáról.

Hányan mennek "edzőtáborba"?

- Előreláthatólag 25-en leszünk, 20 lány és 5 fiú. Ebben az összetételben két- és háromszólamu női karokat, illetve háromszólamu vegyeskarokat tudunk majd énekelni. Reméljük, nem lesz senki, aki betegség miatt lemarad.

Mi a három nap programja?

- Tulajdonképpen csak két és fél napot töltünk együtt. Szombaton munka után a lehető legkorábbi vonattal indulunk. Ugy számítjuk, hogy 5 óra körül már Visegrádon leszünk, és hétfőn ugyancsak 5 óra felé szándékozunk haza indulni.

A programnak kettős célt kell szolgálnia. Mindenekelőtt sokat szeretnénk próbálni, mert a szokásos heti próbáink időpontja (reggel 1/2 8 és 1/2 9 között) nem nevezhető ideálisnak, s most végre lehetőségünk nyílik nyugodtan, szerencsésebb hangállapotban dolgozni. Szombaton egy, vasárnap és hétfőn két és fél - három órás próbákat tartanánk, a fennmaradó időt pedig kirándulással, lemezhallgatással, vidám együttes pihenéssel töltenénk el. Ez szolgálná edzőtáborunk másik célját: a nem túl régen együtt muzsikáló társaság szorosabb összekovácsolódását, egymás alaposabb megismerését.

Feltételeink igen kedvezőek lesznek: a 25 ágyas, modernül felszerelt, olajfűtéses turistaszálláson csak mi leszünk, így senkit sem zavarunk éneklésünkkel, és nekünk sem kell "zavartatnunk" magunkat. A környék pedig nagyon jó lehetőséget nyújt kisebb, pár órás kirándulásokra.

Hallottuk, hogy önálló estet terveznek. Milyenek ennek a lehetőségei?

- Merész dolog, de valóban terveztünk önálló estet. Már össze is állítottuk a programot, aminek természetesen csak egy részével foglalkoztunk ez idáig, de épp az edzőtáborban sok új művet tervezünk elővenni. Ha sikerül felkészülnünk, júniusban (még a nyári szabadság-periódus kezdete előtt) kerítenénk sort erre a hangversenyre, melynek műsorán a középkor zenéjétől kezdve Monteverdin, madrigálok, Mozart, keresztül Bartókig, Kodályig és ma élő magyar szerzőkig sok minden szerepelne. A különleges helyi adottságok lehetővé teszik, hogy elsőként mutassuk be a "nagy" Haydn - Joseph - testvérének, Michael Haydnnek néhány kórusművét, melyeknek eredeti kéziratát a Zeneműtár őrzi. Ezeket - mivel a hangterjedelmük a szokásosnál jóval nagyobb, 4 vagy 8 szólistánk szólaltatná meg. - Hogy hol rendeznénk meg ezt a hangversenyt? Erre még nem tudok felelni. Igen nehéz megfelelő akusztikájú termet találni. Legszívesebben a Pollack-téri épületünk lépcsőházában énekelnénk, ha ..., mert ott hangulata és zengése lenne a muzsikálásnak. Mivel ez irrálisnak látszik, egyéb lehetőség után kell néznünk.

Természetesen az önálló est előtt is terveznénk kisebb fellépéseket, hiszen "pódiumrutint" is kell szereznünk! Elsőnek az április 4-i ünnepélyen szándékozunk énekelni - bár itt bizonyára nem tudjuk legelőnyösebb oldalunkat mutatni, mivel az ilyen ünnepségek hangulatához illő kórusművek nem kamaragyűttest, hanem nagy tömegkart igényelnek, s mi 20-25-ös taglétszámunkkal - a legjobb akarattal sem vagyunk annak nevezhetőek! - Tavasszal a szakszervezet megrendezi a nyugdíjasok ünnepségét. Itt a hangulatos, vidám műsorból mi is részt vállalnánk az alkalomhoz illő kórusműveinkkel. - S ha közben valami egyéb lehetőség adódik fellépésre, azt is örömmel ragadjuk meg.

Terveinket persze egy s más veszélyezteti. Mindenekelőtt fiu-szólamunk labilitása, mely már így is - a női kartól eltérően - részben kultagokra támaszkodik. Az egyik fő "törzstag" pedig épp most vonul be néhány hónapra katonának. Így az OSzK Híradó nyilvánosságát is kihasználom, hogy felkérjem az eddig esetleg szerényen visszahuzódó, de énekelni szerető fiukat: csatlakozzanak hozzánk! Mindenkit szeretettel várunk!

Végül köszönetet kell mondanunk az Intézetvezetőségnek, hogy 1 napra rendkívüli fizetéses szabadságot biztosított a kórustagoknak az edzőtábor hétfői napjára, a Szakszervezetnek és a KISz szervezetnek a szállásköltségek vállalásáért. És köszönetet mindenkinek, aki szeretettel és rokonszenvvel kíséri kamarakórusunk működését, melyben talán nem is a koncertprodukciók, hanem az együttműködés öröme a legfontosabb! - v.j.

A MIKROFILMTÁR KISZ-FIATALJAINAK FELAJÁNLÁSA

Ács Lászlóné, Berényi Julia, Malek Magdolna, Strohné Kerekes Piroska és Varga Katalin a Mikrofilmtárban dolgozó KISz-tagok. Osztályuk munkájának megjavítására tett felajánlásukat, mint követendő példát, az alábbiakban közöljük.

"Mi, a Mikrofilmtárban dolgozó KISz-fiatalok az elmúlt év során tapasztaltuk, de a jelenlegi átszervezett keretek között is napi munkánk során tapasztaljuk, hogy az osztály munkáját állandó problémák, nehézségek lassítják, akadályozzák. Ezért közös elhatározással a munka minőségi és mennyiségi javítása érdekében az alábbi felajánlást tesszük:

A munkaidő teljes egészének kihasználásával a teljesítményt a következőképpen emeljük: A felvételezésnél dolgozó ill. dolgozók vállalják, hogy amennyiben a fényképezendő eredeti anyag minősége jó, akkor napi 3 és 1/2 tekercset készítenek el. Ha az anyag állapota rossz és emiatt a munka nehezebb, lassabb, napi 3 tekercset akkor is megcsinálnak. Ez képezné felajánlásunk alapját, hiszen az ellenőrzési és feldolgozó munkában jelentkező többlet - melyet napi normájukon felül, az ott dolgozó KISz-tagok végeznének - a

felvételezők teljesítményének függvénye.

A teljesítmény emelése mellett vállaljuk, hogy mindent elkövetünk a munka minőségi javítása ill. a selejtmentes termelés érdekében, ami alatt elsősorban a felvételezési hibákból adódó pótlások kiküszöbölését értjük. Reméljük, hogy felajánlásunk, elsősorban a Mikrofilmtár, de az OSzK egészének munkáját is előbbre viszi és jó irányban befolyásolja az egész KISz-szervezet működését!

"ORSZEGOS SZECHENGI KONGUTER"

A magyar nem világnyelv - ez tagadhatatlan. Ahogyan országunk sem számít a nagyhatalmak közé. A külföldiek számára könnyen elveszünk a népek óceánjában, s mit csináljunk - mosolygunk azon a madridi postázón, aki a küldeményt Budapest címzése mellé buzgón odairja, hogy ROMÁNIA, vagy azon a maoista küldeményen, amelynek irányítása Budapest - JUGOSZLÁVIA.

És a nyelvünk! Sok furcsa ékezetével, semmi más nyelvhez nem hasonlító szavaival. A címzésekből többnyire kiderül, hogy aki írta, csak egyetlen szót ismert fel: Budapest. A többit találomra gépelte rá a címzésre, s közben talán arra gondolt, hogy - mint egy berlini címzésünk elárulja - a magyar nyelv mennyire hasonlít a törökre: SZEDIEMJI KÖNYVKIR, UNIZEUM, és nyilván az angolnál is nehezebbnek gondolná a magyar kiejtést, ha hallaná, hogy ezt mi így ejtjük: 'Széchényi Könyvtár, Muzeum'. Az olasz gépelő előtt meg bizonyára Afrika titokzatos tájai, vagy talán Ausztrália vad bozótjai jelentek meg, amikor így irányította hozzánk a küldeményt: ORSZEGOS SZECHENGI KONGUTER. És vajon mihez hasonlíthatott nyelvünk annak számára, aki KÖNYVTORGALME formában írta a Könyvforgalmi Osztályt?

Könyvtárunk névadó alapítójának, Széchényinek nevében legtöbbször felfedezik ugyan a személynevet, csak éppen nagyon nehezen tudják leírni - amint-hogy fiának, a legnagyobb magyarnak is sok baja akadt nevével külföldi utjain. Ime; néhány sikerültebb megoldás: ZSÉCHENYI, SZECHEKYI, SZECHENYL, SZECEMENYI. Még pontosabban névnek érezte a Széchényit az a müncheni partnerünk, aki levelét Herrn Shéchenyi, tehát Széchényi urnak küldte - nem úgy, mint egy ugyancsak német levél, amely ezzel a megszólítással kezdődik: Sehr geehrter Herr Országos - Igen tisztelt Országos Ur! Az meg máig is érthetetlen, hogyan tudta küldője megírni németül azt a levelet, amelynek megszólítása a német nyelv tökéletes nem tudásáról árulkodik: Herr Hochachtungsvoll-Kiváló tisztelettel Ur!

Kevesebbet törte fejét az a feladó, aki így készítette el a címzést: Kiadja az Orzazos Szechenyi KÖNYVTÁR, BUDAPEST.

És azok az ékezetek! Nyilván csak a magyar posta világhirnévének, vagy a kézbesítő nagy gyakorlatának köszönhető, hogy az oly gyakran érkező KÖNYVTAR SZAMARA küldemény mindig megtalálja címzettjét. Hogy intézményünk ORR-

SZAGOS, vagy egyszerűen SZAGOS, esetleg ORGASZAGOS, az már nem is nagyon tűnik fel, de biztosan nem tudja a feladó, hogy milyen derűs perceket okozott nekünk címzése: DR. SZAGOS SZÉCHÉNYI.

Bár az is lehet, hogy az illető már megfordult az olvasóteremben este 1/2 9 táján.

KELECSÉNYI GÁBOR

SZAKSZERVEZETI HIREK

SEGÉLYEZÉSEK - Munkaadói segélyt kaptak januárban: Divényi Pálné, Gidófalvi Kristóf, Hajós Csabáné, Nagy Zsigmond, Szamos Erzsébet. Februárban: Földényi Jánosné, Gyurján János, Korber Károlyné, Lantos Róbertné, Medrey Zoltán és Tomits Ottilia.

Szakszervezeti segélyt kaptak januárban: Darabos Pálné, Juhász Imréné, Nagy Attila, Tóth Levente. Februárban: Epres Antal/nyugd., Fodor Armandné/nyugd., Gatter Istvánné, Molnár Sándorné.

ÜDÜLÉSEK - Balatonfüred/jan.14- Fülöp Margit és férje, febr.11- Vizkelety András és leánya; Hévíz/jan.14- Láng Tiborné; Mátraháza/jan.28- Vásárhelyi Judit.

SPORTPROGRAM - A Közalkalmazottak Szakszervezete Budapesti Bizottsága 1971 folyamán az alábbi programot tervezi:

Turista találkozók: május 8-9/Salgótarján, június 12-13/Tata, augusztus 14-16/Pécs, október 9-10/Nyiregyháza.

Különvonat kirándulások: Sopron/a soproni hetek alkalmával 2 nap, Eger/október 10.

Fenti program csak előzetes tájékoztatásul szolgál. Az egyes rendezvényekről kellő időben részletes értesítést adnak, jelentkezni is akkor kell.